

COVID 19 Pandemisinde Hekime Yönelik Şiddet Haberlerinde Medya Etiği*

Media Ethics in News of Violence Against Physicians During the COVID 19 Pandemic

Hatice Demirⁱ, Melisa Akdaşⁱⁱ

ⁱDr.Öğr.Üyesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıp Tarihi ve Etik AD <https://orcid.org/0000-0002-0041-5658>

ⁱⁱLisans Öğrencisi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Tıp Fakültesi <https://orcid.org/0009-0008-7638-1344>

Öz

Amaç: Bu araştırma ile COVID 19 pandemisinde yayınlanan hekime yönelik şiddet haberlerini medya etiği açısından değerlendirmek amaçlandı.

Yöntem: Araştırmanın verileri, COVID 19 pandemisinde tirajı en yüksek olan Sözcü, Hürriyet ve Milliyet gazetelerinin arşivlerinden 22.03.2020-09.08.2022 tarih aralığında «Hekim ve şiddet», «Doktor ve şiddet» anahtar kelimeleri kullanılarak elde edildi. Veri toplama aşaması 12-30.09.2022 tarihleri arasında tamamlandı. 63 farklı şiddet haberi içerik analizi yöntemi ile değerlendirildi. Haberlerin başlıkları ve içeriklerinin analizinden elde edilen nitel veriler altı tema altında toplandı: *Video yayın bilgisi; Saldırganı güçlü hekimi de zayıf ve savunmasız konuma indirgeme; Şiddeti gerekçelendirme, Şiddetin sürekliliğini vurgulama; Cinsiyetçi yaklaşım; Hukuki süreç ile ilgili bilgi.* Verilerin analizinde yüzdelik dağılıma bakıldı, sunumunda tablo ve grafiklerden yararlandı.

Bulgular: Araştırma sonucunda; medyanın pandemi sürecinde abartılı, sansasyonel ifadeler ile okuyucuyu şiddet haberlerini okumaya teşvik eden yaklaşım sergilediği, şiddet olaylarını meşrulaştırdığı belirlendi. Ayrıca haber başlıkları ve içerikleri hekimlerin itibarlarını ve saygınlıklarını zedeleyici nitelikteydi.

Sonuç: Sonuç olarak hekime yönelik şiddet olaylarının raporlanmasında pandemi öncesinde var olan medya yaklaşımı pandemi sürecinde de devam etmiştir. Gazeteciler ve medya kuruluşları hekime yönelik şiddet haberlerinin raporlanmasında profesyonel bir yaklaşımı benimsemek ve hekimlik mesleğine ve topluma olumsuz etkileri azaltmaktan sorumludur. Yasa koyucular ve meslek birlikleri hekime yönelik şiddet haberlerinin sunuluşundaki medyanın etkisini göz önünde bulundurmalı ve konu ile ilgili müdahaleler de bulunmalıdırlar.

Anahtar Kelimeler: Hekim, Şiddet, Medya

ABSTRACT

Aim: This research aimed to evaluate the news of violence against physicians published during the COVID-19 pandemic in terms of media ethics.

Method: The data of the research were obtained from the archives of Sözcü, Hürriyet, and Milliyet newspapers, which had the highest circulation during the COVID-19 pandemic, between 22.03.2020 and 09.08.2022 using the keywords "Physician and violence", "Doctor and violence". The data collection phase was completed between 12-30.09.2022. 63 different violent news were evaluated using the content analysis method. Qualitative data from the analysis of news headlines and contents were collected under 6 themes: *Video broadcast information; Putting the attacker in a strong position and the physician in a weak and defenseless position; Justification for violence; Emphasizing the continuity of violence; Gender approach; Information about the legal process.* Percentage distribution was examined in the data analysis, and tables and graphs were used in the presentation.

Result: As a result of the research; It was determined that the media took an approach that encouraged the reader to read violent news with exaggerated, sensational expressions during the pandemic process and legitimized violent incidents. In addition, news headlines and content were damaging to the reputation and dignity of physicians.

Conclusion: In conclusion, The media approach that existed before the pandemic in reporting incidents of violence against physicians continued during the pandemic. Journalists and media organizations need to adopt a professional approach when reporting news of violence against physicians and take care to reduce the negative effects on the medical profession and society. Legislators and professional associations should take into account the impact of the media on the presentation of news about violence against physicians and make the necessary interventions on this issue.

Keywords: Physician, Violence, Media

* Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi 2025;15(1):330-338

DOI: 10.31020/mutfd.1590813

e-ISSN: 1309-8004

Geliş Tarihi – Received: 25 Kasım 2024; Kabul Tarihi- Accepted: 03 Ocak 2025

İletişim- Correspondence Author: Hatice Demir <haticedemir1214@gmail.com>

Giriş

Dünya Sağlık Örgütüne göre *sağlık sektöründe işyeri şiddeti*; sağlık çalışanlarının işe gidiş gelişleri de dahil olmak üzere, işlerine bağlı durumlarda güvenliklerine, iyi hallerine veya sağlıklarına yönelik açık veya örtük tehdit içeren istismar, tehdit veya saldırı olaylarıdır.¹ Dünya genelinde sağlık profesyonellerinin %8 ila %38'inin fiziksel şiddete maruz kaldığı, sözel şiddet oranlarının çok daha fazla olduğunu belirtilmektedir.² İletişim sorunları, uzun bekleme süreleri, şiddete karşı etkin cezai yaptırımların olmaması, hasta ve/veya yakınlarından gelen aşırı talepler ve kurallara uymama, personel sayısının yetersiz olması, sağlık kuruluşlarının yoğunluğu ve malzeme/ekipman yetersizliği, güvenlik önlemlerinin alınmamış olması, hastaların rapor ya da reçete yazdırma talepleri, medyadan gelen provokatif içerikler gibi sorunlar şiddet nedenleri arasında sayılmaktadır.³⁻⁶

Türkiye'de hekime yönelik şiddet yeni bir sorun değildir.^{4,7} Önceki yayınlanan araştırma sonuçlarına göre Türkiye'de hekime yönelik fiziksel şiddetin yaygınlığı %11,7 ila %40,4 arasında değişmektedir. Sözel şiddet oranları ise çok daha yüksektir.^{4,5,7,8-12} Pek çok şiddet olayının bildirim yapılmadığı için elde edilen sayısal veriler buzdağının görünen küçük bir parçasıdır. Hekimlerin maruz kaldığı şiddet olayını bildirmeme nedenleri arasında; şiddetin sadece yaralanma olarak algılanması, normalleştirilmesi, bildirim bir şey değiştirmeyeceği ya da herhangi bir sonuç alınmayacağı inancı, hukuki sürecin uzun sürmesi gibi sebepler yer almaktadır.^{5,7,11,12}

Hasta hekim arasında güven unsuru ilişkinin temelini oluşturur. Türkiye'de son 25 yılda hasta hakları bağlamında atılan adımlar ile hastalarda sorumluluklarından ziyade salt haklarına odaklı algıların oluşturulmasında etkili olduğu kanaatindeyiz. Bu bağlamda şiddet, hasta ya da hasta yakınlarına göre haklarını elde etme aracı olabilir.¹¹ Hekime yönelik her bir şiddet olayı sadece şiddete maruz kalan hekimin kişisel ve mesleki itibarını zedelemekle kalmaz, mesleğin itibarını ve saygınlığını zedeler. Mesleğin itibarı ve saygınlığının zedelenmesi; meslekten ayrılmalara, hekim göçüne, tıp fakültelerinin tercih edilmemesine ya da bazı branşlarda hekim istihdamının sağlanamamasına, dolayısıyla da sağlık hizmetinin etkin bir biçimde sürdürülememesine sebebiyet verebilir. Bir araştırmanın sonuçlarına göre, ülkemizde pek çok kurumda alanında uzman hekim istihdam edilememektedir.¹³ Türk Tabipleri Birliği "*iyi hal belgesi*" alan hekim sayısının her geçen gün arttığını bildirmektedir.¹⁴ Mevcut sorunlar karşısında hekimlik mesleğinin itibarı ve saygınlığını arttırmaya, hasta-hekim ilişkisindeki güveni geliştirmeye yönelik stratejilerin geliştirilmesi gerekmektedir.

Dünya Sağlık Örgütü, 11 Mart 2020'de COVID 19 pandemisini ilan etti. Modern dünya insanı ilk defa bu kadar yaygın olan bir salgınla karşı karşıya kaldı. Hekimler artan mesai saatleri, iş yükleri, kıt kaynakların yönetimi, kendilerini ve ailelerini enfeksiyondan koruma telaşları, artan taleplerin getirdiği baskı gibi pek çok sıkıntıyı yaşadılar.¹⁵ Sağlıklarını ve yaşamlarını riske atarak pandeminin ön safhasında yer alan hekimlere yönelik şiddet olayları bu dönemde de devam etti.¹⁶⁻²⁰ Pandemi öncesinde de medyanın hekime yönelik şiddet olaylarını yayınlarken kışkırtıcı, sansasyonelleştirici, şiddeti meşrulaştırıcı ve sıradanlaştırıcı yaklaşımı eleştirilmekteydi.^{11,21-23} Hekimleri pandeminin kahramanları olarak etiketleyen medyanın hekime yönelik şiddet olaylarına yaklaşımı pandemi sürecinde değişti mi? Öncesinde olduğu gibi sansasyonel ve abartılı ifadelerle hekime yönelik şiddet olayları meşrulaştırmakta mıydı? Yoksa pandeminin kahramanlarının uğradığı şiddet olayları medya etiğine uygun bir biçimde mi raporlamaktaydı? Bu araştırma ile COVID 19 pandemisinde yayınlanan hekime yönelik şiddet haberlerini medya etiği açısından değerlendirmek amaçlandı.

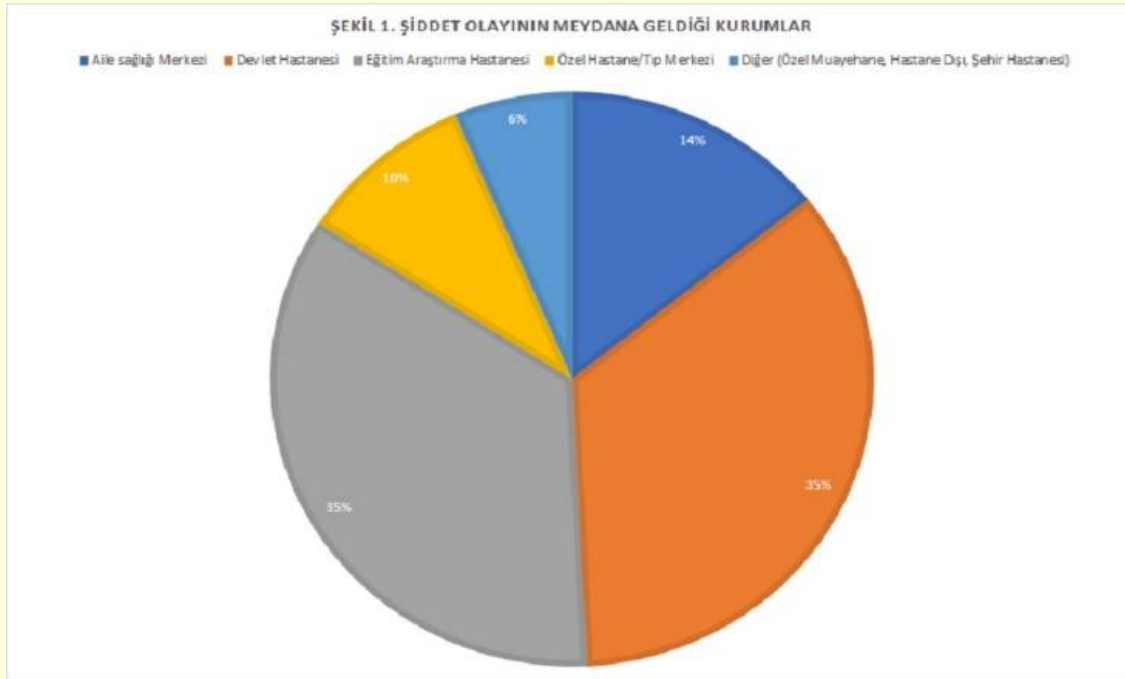
Gereç ve Yöntem

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Tıp Fakültesi Ölçme ve Değerlendirme Modülü kapsamında sorumlu yazar tarafından "*Pandemi ve Etik*" dersi açıldı. Bu ders müfredatında diğer yazar olan öğrenci ile araştırma

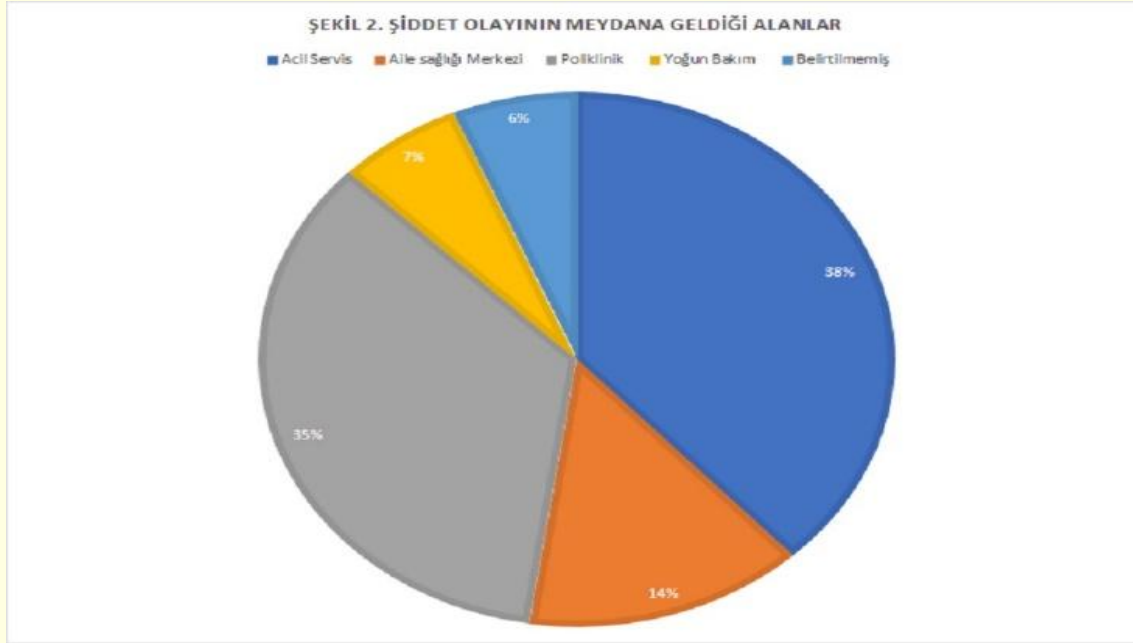
tasarlandı. Basın İlan Kurumu verilerine göre COVID 19 Pandemisinde tirajı en yüksek olan Sözcü, Hürriyet ve Milliyet gazetelerinin arşivlerinden 22.03.2020-09.08.2022 tarih aralığında «Hekim ve şiddet», «Doktor ve şiddet» anahtar kelimeleri kullanılarak tarama yapıldı. Veri toplama aşaması 12-30.09.2022 tarihleri arasında tamamlandı. Sorumlu yazar tarafından veri toplama şablonu oluşturuldu. Veri toplama şablonunda yer alan değişkenler; *olayın meydana geldiği tarih, yayınlandığı gazete, haberin başlığı, şiddet türü, şiddet nedeni, şiddet mağduru hekimin fotoğrafı ya da olayın videosunun olup olmaması, saldırganı güçlü hekimi de zayıf ve savunmasız konuma indirgeyen ifadeler, şiddeti gerekçelendiren ve sürekliliğine vurgu yapan ifadeler, kadın hekim gibi toplumsal cinsiyetçi yaklaşımlar ve hukuki süreç ile ilgili bilgilerdir.* İki araştırmacı her bir haberden elde edilen verileri veri toplama şablonunda yer alan değişkenlere göre bağımsız olarak değerlendirdi. Sonrasında yapılan toplantılar ile bağımsız olarak toplanan verilerin karşılaştırması ve kontrolünü sağlandı. Bazı şiddet haberleri birden çok gazete yayınlanmıştı. Bu durumda tirajı en yüksek olan gazetenin haberi araştırma kapsamına alındı. 63 farklı şiddet haberi içerik analizi yöntemi ile değerlendirildi. Haberlerin başlıkları ve içeriklerinin analizinden elde edilen nitel veriler 6 tema altında toplandı: *Video yayın bilgisi; Saldırganı güçlü hekimi de zayıf ve savunmasız konuma indirgeme; Şiddeti gerekçelendirme, Şiddetin sürekliliğini vurgulama; Cinsiyetçi yaklaşım; Hukuki süreç ile ilgili bilgi.* Verilerin analizinde yüzdelik dağılıma bakıldı, sunumunda tablo ve grafiklerden yararlandı. Makalenin yazım süreci sorumlu yazar tarafından gerçekleştirildi. Veriler kamuya açık alandan elde edildiği için etik kurul izni alınmadı.

Bulgular

Araştırmada kapsamında; Sözcü gazetesinden 18, Hürriyet gazetesinden 23, Milliyet gazetesinden 22 haber analiz edildi. Hekime yönelik şiddet haberlerinin %70'i (n=44) eğitim ve araştırma hastanelerinde ve devlet hastanelerindeki olayları içermekteydi (**Şekil 1**).

Haberlerin %38'i (n=24) acil servislerde %35'i de (n=22) poliklinik hizmetlerinde olan şiddet olaylarını kapsamaktaydı (**Şekil 2**).

63 haberden 54'ünde (%84) şiddet mağduru olan hekimin ad soyad bilgisi açık bir biçimde yer almaktaydı. Şiddet olaylarının %33'ünde (n=21) hekimin fotoğrafı yer almaktaydı ve bu fotoğraflardan %19'unda (n=12) hekimin şiddet sonrası yaralı görüntüsü mevcuttu. Haberlerin %38'inde (n=24) video kaydı yer almakta olup bu kayıtların %92'si (n=22) şiddet anını göstermekteydi.

Haberlerin başlıkları ve içeriklerinin analizinden elde edilen veriler 6 tema altında toplandı: *Video yayın bilgisi; saldırganı güçlü hekimi de zayıf ve savunmasız konuma indirgeme; şiddeti gerekçelendirme, şiddetin sürekliliğini vurgulama; cinsiyetçi yaklaşım; hukuki süreç ile ilgili bilgi.* Araştırma bulgularımıza göre medyada şiddet mağduru hekimlerin ad soyad bilgileri ve fotoğrafları yayınlanmıştı. Hatta bazı haber içeriklerinde hekimlerin şiddet olayı sonrasındaki yaralı görüntüleri yer almaktaydı. Haberlerin bazılarında video yayınları mevcut olup, bu yayınlarının çoğu şiddet anını kaydeden videolardı. Haber başlıkları ve içeriklerinde video görüntüleri ile ilgili çarpıcı ifadeler kullanılmış, olay seyirlik hale getirilmişti. Ayrıca haberlerde saldırganı güçlü hekimi de zayıf ve savunmasız konuma indirgeyen “Dayak”, “Dehşet”, “Dövme” gibi ifadeler sıklıkla yer almaktaydı. Bazı haberlerde ise “yine”, “bir yenisi daha”, “bitmesi beklenirken”, “bitmiyor” gibi ifadelerle hekime yönelik şiddet olaylarının sürekliliği vurgu yapılmıştı. Araştırmamızdan elde edilen bir diğer bulgu ise bazı haberlerde “kadın hekim”, “kadın doktor”, “bayan hekim” gibi toplumsal cinsiyetçi ifadelerin kullanılması sorunu idi. Haberlerde şiddetin cezai yükümlülükleri kapsamında bilgilendirme yoktu ve failin serbest bırakıldığı sıklıkla vurgulanmaktaydı. Haber başlıkları ve içeriklerinden alınan örnekler **Tablo 1**'de yer almaktadır.

Tablo 1. Haber başlıkları ve içeriklerinden alınan örnekler

Tema	Haber Başlıkları	Haber İçeriğinden Alıntılar
Video yayın bilgisi	- Son dakika haberler... Samsun'da acil serviste dehşet anları! İşte hareketli dakikalar... (Hürriyet 17.12.2020) - Şoke eden anlar kamerada! Doktora kafa attı (Milliyet 19.12.2021)	- Saldırı anları, hastanedeki panik ve güvenlik görevlisinin saldırganları durdurup hastaneden çıkararak ekiplere teslim ettiği o anlar, hastanedeki güvenlik kameraları tarafından anbean kaydedildi. (Milliyet 20.01.2022) - Sağlık çalışanlarına saldırı anı, güvenlik kamerasına yansıdı. (Hürriyet 20.05.2021) - Öte yandan, şüphelilerin sağlık çalışanlarını darp anları hastanenin güvenlik kameraları tarafından saniye saniye görüntülendi.(Sözcü 25.08.2021) - Saldırı anı ise güvenlik kamerasına saniye saniye yansıdı. Görüntülerde; H.E.'nin koridordaki doktora bıçakla saldırdığı, Dr. Aziz Tanelçi'nin de kaçmaya çalıştığı anlar yer aldı. (Milliyet 25.11.2021) - O anlar hastanenin güvenlik kameraları tarafından anbean görüntülendi.(Milliyet 19.12.2021) - O anlar ise güvenlik kameralarına yansıdı. (Milliyet 22.12.2021) - Saldırı anı kamerada (Milliyet 28.06.2022)
Saldırganı güçlü hekimi de zayıf ve savunmasız konuma indirme	- Yozgat'ta doktora dayağa gözaltı! Saçından tuttu, ayağını kırdı (Milliyet 03.02.2021) - Ankara'da hastanın bıçaklı saldırısına uğrayan doktor yaralandı (Sözcü 27.05.2021) - Acil servis doktoru, hasta ile oğlu tarafından dövüldü (Sözcü 19.10.2021) - İstanbul'da doktora aşırı dayağı: Şüpheli tutuklandı ((Sözcü 01.01.2022) - Görev başındaki hekime baba-oğul dayağı (Sözcü 28.02.2022) - Sağlık çalışanlarına saldırı: kolu alçıya alındı (Hürriyet 29.03.2022) - Kars'ta tehdit edilen cerrah evinin önünde bıçaklandı (Hürriyet 07.06.2022) - Güvenlik görevlileri, doktorları hasta yakınlarından kapıyı tutarak korudu (Sözcü 14.06.2022) - Şanlıurfada doktora istifa ettiren saldırı (Milliyet 28.06.2022)	- Dr. Velit Çelebi'ye tekme ve yumruklarla saldırdı. Aile sağlık merkezinde bulunanlar araya girip doktoru saldırganın elinden kurtardı. (Sözcü 01.01.2022) - Tekme ve yumruklu saldırıya uğrayan doktor kendini savunmaya çalıştı....(Sözcü 08.01.2022) - Doktor Ergin'in kafasını masaya ve duvara vurdu. Hasta daha sonra da Ergin'in boğazına ve yüzüne oturarak darp etmeye başladı....(Milliyet 23.02.2022) .....darp edilen aile hekiminin burnunda kırıklar oluştu....Saldırgan olay yerinden kaçarken, başından yaralanan ve burnunda kırıklar olduğu öğrenilen Doktor baygınlık geçirerek kanlar içerisinde kaldı....(Hürriyet 27.04.2022) - Bunun üzerine M.T., doktoru darbetmeye başladı. Meslektaşlarının ve güvenlik görevlilerinin odaya girmesiyle Dr. Oran, saldırgan M.T.'nin şiddetinden kurtarıldı.... (Hürriyet 06.06.2022) - Doktorun boğazını sıkıp yumruklar savuran hasta yakınları Dr. A. Firat 'a silah çekti.... (Hürriyet 8.06.2022) ...Boğazı sıkılan doktor, saldırganların elinden güçle kurtuldu. Acil servisteki doktor ve sağlık çalışanları kendilerini odaya kilitledi....(Hürriyet 14.07.2022)
Şiddeti gerektiriyor	- Corona virüs nedeniyle eviniz daha güvenli' diyen doktora yumruklu saldırı (Milliyet 22.03.2020) - Çocuğunun damar yolunu açarken acıttı iddiasıyla hemşireyi yumrukladı doktoru darbetti (Hürriyet 20.05.2021) - İzmir'de hastanede dehşet! Makasla kovalayıp yumrukladı...Hürriyet 3.06.2021) - Aile hekimine çirkin saldırı! İstedığı ilacı yazmadı diye (Hürriyet 12.11.2021) - Akılmaz anlar! Doktora kolonya şişeli saldırı (Milliyet 22.12.2021) - Randevu tarihini beğenmeyen kadının eşi doktora saldırdı (Milliyet 07.01.2022) - Randevusuz muayene olmak istedi. Kabul edilmeyince doktora saldırdı. (Milliyet	80 yaşındaki annem için randevu almıştım. Randevu saati geldiğinde annemin şekeri düşmüş, şekeri düştü diye doktorun yanına gittiğimde zamanını bekle diyerek anneme odasından kovmuş. Annem ardından beni çağırdı, 'gel oğlum beni al, hastanede işim bitti' diye aradı (Sözcü 07.06.2021) - Gaziantep'te randevu vermediği hastanın ağabeyinin mermerli saldırısına uğrayan doktor, ölümden döndü. (Milliyet 07.01.2022) - Dr. Günay, randevusuz hasta kabul edemeyeceğini söyleyince odada tartışma çıktı. Büyüyen tartışma arbedeye dönüşünce, Ali İzmirli'nin elini sıktığı Dr. Günay, parmağından yaralandı....(Milliyet 19.01.2022) - İstedikleri ilaçları reçeteye yazdıramayan anne ve oğlu Yakup A., aile hekimi Çağrı Eren'e tepki gösterdi.

	18.01.2022) • Rapsorsuz ilaç vermek istemeyen doktor hastası tarafından darp edildi (Milliyet 23.02.2022) • Hasta 'taciz ettin'dedi ve doktora dehşeti yaşattı (Hürriyet 27.04.2022) • "Tüm vücut röntgenimi neden çekmedin" diyerek doktora saldırdı! Bakan Koca'dan açıklama" (Hürriyet 06.06.2022) • "Kocaelide sıra beklemek istemeyen hasta sekreterin elini ısırıldı" (Hürriyet 16.07.2022) • "Beynimdeki çipi çıkart" deyip doktora silah çekerek darp etti (Milliyet 09.08.2022) • Maske uyarısında bulunan doktora "çocuğuma bakacaksın" diyerek saldırdı (Milliyet 04.08.2022)	Yakup A., Doktor Eren'e saldırırken, ikili arasında arbede çıktı. (Hürriyet 19.01. 2022) • ... annesine yanlış ilaç verdiğini öne sürdüğü Dr. Bayram Yıldız'ı, başına kolonya şişesiyle vurup, yaraladı.....(Milliyet 22.12.2021) • Randevusuz muayene istekleri reddedilince hastasının önünde doktoru baba tuttu, oğlu yumrukladı....(Sözcü 28.02.2022) • .... doktor Şeyhmus Baraj, sıra bekleme nedeniyle çıkan tartışma sonrası hasta yakınlarınca tekme tokat dövüldü. ....(Milliyet 28.06.2022)
Şiddetin sürekliliğini vurgulama	• Yine aynı skandal! Hayır cevabını alınca doktora saldırdı (Hürriyet 19.01.2022) • Sağlık çalışanlarına şiddete bir yenisi daha eklendi. Hasta yakını doktoru darp etti (Hürriyet 19.09.2021) • Sağlıkta şiddet bitmiyor: doktorun burnunu kırdı (Hürriyet 24.12.2021) • Yine aynı olay! Yakınının ameliyata erken alınmadığı iddiasıyla iki doktoru darbetti (Hürriyet 28.12.2021) • Bir doktor daha şiddete uğradı, arkadaşları iş bıraktı (Sözcü 06.06.2022)	• Sağlıkta şiddete her geçen gün bir yenisi daha ekleniyor....(Hürriyet 24.12.2021) • Sağlıkçılara yönelik saldırılar son bulmazken bir saldırı haberi de Gaziantep'in İslâhiye ilçesinden geldi.... (Milliyet 07.01.2022) • Sakarya'da bir sağlık çalışanı daha hasta tarafından darp edildi...(Hürriyet 27.04.2022) • İstanbul Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nde bir doktor daha şiddete maruz kaldı....(Sözcü 06.06.2022) • Sağlık çalışanlarına karşı uygulanan şiddet, taciz, hakaret ve tehdit gibi olumsuzların bitmesini beklerken, bir vaka da Yıldırım İlçesi Millet Mahallesi'nde yaşandı. (Hürriyet 23.06.2022)
Cinsiyetçi ifadeler	• Kadın doktorun anlattıkları dehşete düşürdü! Oksijen tüpü ile kovalayıp, yaraladı...(Hürriyet 27.04.2020)	• acil servisinde görevli kadın Doktor Z.K., dün şiddet mağduru oldu.(Hürriyet 25.03.2020) • ..... bayan hekimden kendisine iğne yapmasını istedi. Reçetesi olmadığı gerekçesiyle talebi reddedilen saldırgan bayan hekimin üzerine yürümeye çalıştı....(Sözcü10.06.2022)
Hukuki süreç ile ilgili bilgi	• İstanbul'da doktora aşı dayacağı: Şüpheli tutuklandı (Sözcü 01.01.2022) • Doktoru darbetti, suçu çalışanı üstlenmeye kalkınca gözaltına alındılar (Milliyet 19.01.2022) • Kütahya'da hasta yakınlarından doktora darp: 4 gözaltı (Sözcü 31.01.2022) • Doktoru darbeden babayla oğlu gözaltına alındı (Milliyet 24.02.2022) • Doktor Gaye'yi acil serviste darbetti! O kadın adli kontrolle serbest bırakıldı (Milliyet 03.03.2022) • Konya'daki doktor gibi öldüreceğim seni dedi yakalandı (Milliyet 11.07.2022)	• Saldırısı gerçekleştiren şüpheli hasta yakınlarının serbest bırakıldığını ve kendisini güvende hissetmediğini belirten Genç...(Hürriyet 27.04.2020) • Doktor Kadir Gökmen, Necip Can A. ve hasta olan babası Necip A. tarafından dövüldü. Gözaltına alınan baba ve oğlu savcılık talimatıyla serbest bırakıldı. (Sözcü19.10.2021) • Şahıslar adli kontrol şartıyla serbest bırakıldı (Sözcü 12.05.2022) • Şahıslar çıkarıldıkları mahkemenin ardından adli kontrol şartıyla serbest bırakıldılar. (Hürriyet 23.06.2022) • M.Y. adli şahıs Eskişehir'de yakalandı. Sorgulanan M.Y., hakkında uzaklaştırma kararı verilerek serbest bırakıldı. (Hürriyet 03.08.2022)

Tartışma

Araştırma kapsamında değerlendirilen haberler çoğunlukla eğitim ve araştırma hastanelerinde ve devlet hastanelerinde meydana gelen şiddet olayları ile ilgiliydi. Pandemi öncesinde yayınlanan araştırmalarda acil servisler ve poliklinik hizmetlerinde hekime yönelik şiddet olaylarının sıklıkla meydana geldiği belirlenmişti.^{4-5,7,23-26} Türkiye sağlık sisteminde sevk zincirinin olmaması, her bireye istediği sağlık kuruluşunda muayene olma hakkının verilmesi eğitim ve araştırma hastanelerinde ve devlet hastanelerinde yoğunluğa sebebiyet vermektedir. Artan hasta yoğunluğu, bekleme sürelerinin artmasına tahammülsüzlük gibi nedenlerle bu alanlarda hekime yönelik şiddet olayı daha fazla yaşanmaktadır.

Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumluluk Bildirgesine göre; *sahibinin izni dışında belge, fotoğraf, ses veya görüntü, ancak doğrudan kamu yararı bulunması ve başka hiçbir şekilde elde edilmeyeceğine kesin kanaat getirilmesi halinde alınabilir*. Araştırmamızda şiddet mağduru hekimlerin ad soyadlarının ve fotoğraflarının yayımlandığı belirlenmiş, hatta bazı haber içeriklerinde hekimlerin şiddet olayı sonrasındaki yaralı görüntüleri paylaşılmıştı. Haberlerin bazılarında video yayınları mevcut olup, bu yayınlarının çoğu şiddet anını kaydeden videolardı. Hekime yönelik şiddet haberlerinde video görüntülerinin kullanılması pandemi öncesinde yayımlanan bir araştırmada da belirlenen sorundu.²¹ Bizim araştırmamızda da hem haber başlıklarında hem de haber içeriğinde video görüntülerini izlemeye teşvik eden ifadeler kullanılmıştı. Böylece şiddet olayı seyirlik hale getirilmiş ve şiddet olayı yeniden üretilmişti. Ad soyad bilgisi verilen, fotoğrafları yayımlanan hekimlerden izin alınıp alınmadığı ya da hastane kameralarındaki kayıtların basın mensupları ile nasıl paylaşıldığı bilinmemektedir. Hekimin hem kişisel hem de mesleki itibarını zedeleyici fotoğraf ve video paylaşımı ile kamu yararı arasındaki ilişkinin ne olduğu ise net değildir.

Hekime yönelik şiddet haberlerinde saldırganı güçlü hekimi de zayıf ve savunmasız konuma indirgeyen “*Dayak*”, “*Dehşet*”, “*Dövme*” gibi ifadeler sıklıkla yer almıştır. Okuyucuyu habere çekmek için bu tür sansasyonel ifadelerin kullanılması sorunu pandemi öncesinde yayımlanan araştırmalarda da belirlenmişti.^{6,21,22,27,28} Saldırganlar ve hekimler arasındaki güç dengesizliğini vurgulayan haber başlıkları ve içerikleri, hekimlerin tehdit altında olduğu ve can güvenliklerinin olmadığına dair inançlarını pekiştirebilir. Hem bizim araştırmamızda hem de diğer araştırmalarda hekime yönelik şiddet haberlerinde diğer önemli sorun şiddet olayının gerekçelendirilmesidir.^{27,29,30} Şiddet içinde kişisel, kültürel, toplumsal ve organizasyonel faktörleri barındıran karmaşık bir sorundur ve her bir olay ileri düzeyde analiz gerektirir. Yüzeysel bilgi ve tek taraflı bakış açısı ile raporlanan şiddet olayları hekime yönelik şiddeti meşrulaştırmakta ve yeni şiddet olaylarına zemin hazırlamaktadır.³¹ Bazı haberlerde “*yine*”, “*bir yenisi daha*”, “*bitmesi beklenirken*”, “*bitmiyor*” gibi ifadelerle hekime yönelik şiddet olaylarının sürekliliği vurgu yapılmıştır. Şiddet olayının sürekliliğine yapılan vurgu, toplumda şiddetin olağan olduğu algısı oluşturabilir, hekimlerde sorunun çözümü ile ilgili çaresizlik ve ümitsizlik duygularına sebebiyet verebilir.²⁷⁻²⁹

Araştırmamızdan elde edilen bir diğer bulgu ise şiddet haberlerinin “*kadın hekim*”, “*kadın doktor*”, “*bayan hekim*” gibi ifadeler ile yayımlanması sorunu idi. Şiddet haberlerinde toplumsal cinsiyetçi yaklaşım sıklığı pandemi öncesinde yayımlanan benzer araştırma bulgularına nazaran daha azdı.^{6,21} Bu bulgu büyük olasılıkla örneklem büyüklüğü ile ilişkili olabilir. Kadın hekim olmakla hekime yönelik şiddet arasında net bir bağlantının olduğunu söylemek güçtür. Ancak hekime yönelik şiddet olaylarında cinsiyetçi yaklaşım; önyargıları devam ettirebilir, köklü inançları güçlendirebilir ve tıp mesleğinde kadın hekimlerin varlığına gölge düşürebilir.

Türkiye’de hekime yönelik şiddet konusunda cezai yaptırımlar yeterli değildir Çevik ve ark.’nın araştırmasında şiddet olaylarının %23,7’sinin ceza ile sonuçlandığı, %30,2’sinin mahkeme süreçlerinin devam ettiği belirlenmiştir.⁵ Şiddet olaylarında failerin ne kadarının ceza aldığı, verilen cezanın caydırıcı nitelikte olup olmadığı bilinmemektedir. Hem bizim araştırma bulgularımızda hem de Çınarlı ve Yücel (2013)’in bulgularında şiddet haberlerinde failin serbest bırakıldığı sıklıkla vurgulanmaktadır.²¹ Bu tür haber başlıkları ve içerikleri toplumda şiddetin cezasız kaldığı algısını oluşturup yeni şiddet olayları için olası faileri cesaretlendirme riski taşımaktadır.

Türkiye’de hekime yönelik şiddet sorununda elbette medya tek faktör değildir. Ancak hasta-hekim ilişkisi ve genel sağlık sistemi konularında da toplumun algısını şekillendirilmede medya önemli rol oynar.³²⁻³³ Hekimlerle ilgili oluşturulan algı, toplum üyelerinin davranışlarını etkiler.³⁴ Medya hasta-hekim ilişkisinde güveni geliştirmede ve hekime yönelik şiddet insidansını azaltmada etkin rol alabilir. Örneğin Çin’de yayımlanan araştırmanın sonucuna göre COVID 19 Pandemisinde medyanın yaklaşımı ile hekimlere duyulan

güvenin arttığı belirlenmiştir.³⁵ Türkiye’de ise pandemi öncesinde, sürecinde ve sonrasında medyanın toplum üzerindeki etkisi, hasta-hekim arasındaki güveni nasıl etkilediği bilinmemektedir.

İnternet gazeteciliğinin yaygınlaşması ile birlikte gazetelerin daha fazla reyting elde etme gayretleri medya etiğine uygun eylemin önüne geçmiş durumdadır. Türkiye’de gazetecilik etik ilkelerin oluşturulması 1960’lı yıllara dayanmaktadır.³⁶ 1988 yılında *Basın Meslek İlkeleri* ve 1997 yılında da *Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumluluk Bildirgesi* yayınlanmasına rağmen medyanın nesnel olmayan sansasyonel haber üretme sorunu devam etmektedir.³⁷ Tek yanlı sansasyonel haberler ile toplumda olumsuz algı oluşturulduğunda, olumsuz etkilenen bireylerin hekimlere olumsuz tepki verme olasılığı daha yüksek olabilir.³⁴

Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak hekime yönelik şiddet olaylarının raporlanmasında pandemi öncesinde var olan medya yaklaşımı pandemi sürecinde de devam etmiştir. Medya; abartılı, sansasyonel ifadeler ile okuyucuyu haberi okumaya teşvik eden yaklaşımı benimseyerek şiddet olaylarını sıradanlaştırmış ve meşrulaştırmıştır. Ayrıca haber başlıkları ve içerikleri şiddet mağduru hekimlerin hem kişisel hem de mesleki itibarını zedeler niteliktedir. Gazeteciler ve medya kuruluşları hekime yönelik şiddet haberlerinin raporlanmasında profesyonel bir yaklaşımı benimsemek ve hekimlik mesleğine ve topluma olumsuz etkileri azaltmaktan sorumludur. Medyanın halkın algısı üzerindeki olumsuz etkisi, hekime yönelik şiddet olaylarının artışın daha ötesinde sağlık hizmet sürecinin etkin bir biçimde sürdürülememesi sorununa sebebiyet verebilir. Yasa koyucular ve meslek birlikleri hekime yönelik şiddet haberlerinin sunuluşundaki medyanın etkisini göz önünde bulundurmalı ve konu ile ilgili müdahalelerde bulunmalıdırlar. Ayrıca hekime yönelik şiddet olaylarını içeren haberlerin toplum üzerindeki etkileri bilinmemektedir. Gelecekte bu kapsamda yapılacak araştırmalar medya etiğine uygun olmayan haberlerin toplumun algısı üzerindeki etkisine açıklık getirilmesi açısından yararlı olabilir.

Bilgi

Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan ederler.

Bu araştırma 13-15 Ekim 2022 tarihinde Diyarbakır’da düzenlenen Uluslararası Tarihsel, Yasal, Etik ve Medya Boyutlarıyla Salgın Hastalıklar Kongresi’nde sözel bildiri olarak sunulmuş ve kongre kitabında özet metni yayınlanmıştır.

Araştırmacı Katkı Oranı Beyanı

Hatice Demir: Fikir, tasarım, veri toplama ve işleme, analiz ve yorum, kaynak taraması, makale yazımı, eleştirel inceleme.

Melisa Akdaş: Fikir, tasarım, veri toplama ve işleme, kaynak taraması, eleştirel inceleme.

Kaynaklar

1. Di Martino V. Workplace violence in the health sector. Country case studies Brazil, Bulgaria, Lebanon, Portugal, South Africa, Thailand and an additional Australian study. Geneva: International Labor Organization [Internet] 2002;[cited 2024 Aug 21]; Available from: <https://www.who.int/docs/default-source/documents/violence-against-health-workers/wvsynthesisreport.pdf>
2. Preventing violence against health workers. World Health Organizations [Internet] 2024; [cited 2024 Nov 12]; Available from: <https://www.who.int/activities/preventing-violence-against-health-workers>.
3. Al B, et al. Increased violence towards health care staff. Journal Of Academic Emergency Medicine/Akademik Acil Tıp Olgu Sunumları Dergisi 2012;11(2):115-124.
4. Baykan Z, et al. Physician exposure to violence: a study performed in Turkey. International journal of occupational safety and ergonomics 2015;21(3):291-297.
5. Çevik M, et al. Violence in healthcare at a glance: The example of the Turkish physician. The International Journal of Health Planning and Management 2020;35(6):1559-1570.

6. Küçükavcı N. Sağlık Çalışanlarına Şiddet Haberlerinin Çerçeveleme Yaklaşımı ile İncelenmesi. Doktora tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, 2021.
7. Bayram B, et al. Workplace violence against physicians in Turkey's emergency departments: a cross-sectional survey. *BMJ open* 2017;7(6):1-10.
8. Beyazadam D, et al. Analysis of physical violence incidents against physicians in Turkey between 2008 and 2018. *Turkish Journal of Trauma & Emergency Surgery* 2022;28(5):641-647.
9. Hamzaoglu N, Türk B. Prevalence of physical and verbal violence against health care workers in Turkey. *International Journal of Health Services* 2019;49(4):844-861.
10. Hacer TY, Ali A. Burnout in physicians who are exposed to workplace violence. *Journal of forensic and legal medicine* 2020; 69:101874.
11. Kaya S, et al. Violence against doctors and nurses in hospitals in Turkey. *Journal of forensic nursing* 2016;12(1):26-34.
12. Özdamar ÜG, İşcan G, Ünal O. The occurrence and consequences of violence against healthcare workers in Turkey: before and during the COVID-19 pandemic. *Family practice* 2022;39(6):1001-1008
13. Sağlık Sistemi Alarm Veriyor!. Cumhuriyet Halk Partisi. [cited 2024 Nov 9]. Available from: <https://chp.org.tr/yayin/saglik-sistemi-alarm-veriyor/Open>.
14. TTB ve Tabip Odalarından Randevu Sistemi Sorunlarına ve Sağlık Bakanı'nın Açıklamalarına Yanıt: İki Dakikada Bir Randevuyla Sağlık, Yanlış Politikalarla Çözüm Olmaz!. Türk Tabipleri Birliği. [updated 2024 May 16; cited 2024 Nov 6]. Available from: https://www.ttb.org.tr/haber_goster.php?Guid=2d01bd84-1381-11ef-a182-17cab21d7a0c
15. Guraya S S, et al. Evaluating the impact of COVID-19 pandemic on the physicians' psychological health: A systematic scoping review. *Frontiers in Medicine* 2023;10:1071537.
16. Lafta R, et al. Violence against doctors in Iraq during the time of COVID-19 *PLoS One* 2021;16(8):0254401.
17. Ghareeb NS, El-Shafei DA, Eladl AM. Workplace violence among healthcare workers during COVID-19 pandemic in a Jordanian governmental hospital: the tip of the iceberg. *Environmental Science and Pollution Research* 2021;28(43):61441-61449.
18. Sakthivel P, et al. Violence against doctors: an emerging epidemic amidst COVID-19 pandemic in India. *Postgraduate medical journal* 2022;98(2):74.
19. McKay D. Attacks against health-care personnel must stop, especially as the world fights COVID-19. *The Lancet* 2020;395(10239):1743-1745.
20. Chirico F, et al. Workplace violence against healthcare workers during the COVID-19 pandemic: a systematic review. *Journal of Health and Social Sciences* 2022;7(1):14-35.
21. Çınarlı İ, Yücel H. Sağlık İletişiminin Bakış Açısı İle Türkiye'de Sağlık İşyeri Ortamında Sağlık Çalışanlarına Yönelik Şiddet. *İletişim* 2013:31-52.
22. Duğan Ö. Analysis of violence in health news: An examination on newspaper reports. *Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi* 2017;5(1):400-410.
23. Aytaç S, et al. Workplace violence: a study of Turkish workers. *Int J Occup Saf Ergon* 2011;17(4):385-402.
24. Dubb SS. It doesn't "come with the job": violence against doctors at work must stop. *BMJ* 2015;350:2780.
25. Canbaz S, et al. Violence towards workers in hospital emergency services and in emergency medical care units in Samsun: an epidemiological study. *Ulus Travma Acil Cerrahi Dergisi* 2008;14:239-44.
26. Altınbaş G, et al. Analysis of physical violence incidents against physicians in Turkey between 2008 and 2018. *Turkish Journal of Trauma & Emergency Surgery* 2022;28(5): 641.
27. Durur EK. Medyada Şiddetin Bir Başka Yüzü: Doktora Saldırı Haberleri. *Atatürk İletişim Dergisi* 2017;14:45-60.
28. K Kaya, Tok ÖK. Sağlıkta Şiddetin Bir Başka Yüzü: Medya Etkisi. *Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi* 2021;18(2):217-220.
29. Sevimli S. An analysis of violence against healthcare professionals in Turkey from online media reports. *Eubios journal of Asian and international bioethics: EJAIB* 2020;30(3)
30. Yıldırım İE, Sezgin D. Pandemiye Sağlık Çalışanlarına Şiddet. *Iğdır International Social Science Congress*;2021:April 14-15.
31. Caruso R, et al. Violence against physicians in the workplace: trends, causes, consequences, and strategies for intervention. *Current psychiatry reports* 2022;24(12):911-924.
32. Nie J, et al. The vicious circle of patient-physician mistrust in China: health professionals' perspectives, institutional conflict of interest, and building trust through medical professionalism. *Developing World Bioeth* 2017;18(1):26-36.
33. Yang Q, et al. Measuring public reaction to violence against doctors in China: interrupted time series analysis of media reports. *Journal of medical internet research* 2021;23(2):19651.
34. Sun J, et al. Impact of adverse media reporting on public perceptions of the doctor-patient relationship in China: an analysis with propensity score matching method. *BMJ open* 2018; 8(8):1-7.
35. Chen Y, et al. The mediating effect of media usage on the relationship between anxiety/fear and physician-patient trust during the COVID-19 pandemic. *Psychology & health* 2022;37(7):847-866.
36. Altıntop M, Bak G. Türkiye'de Basın Özdenetimi, 1st Edn. Ankara: Iksad Publications;2020.
37. Koloğlu O. Türkiye'de basın meslek ilkelerinin evrimi. *İstanbul University Journal of Sociology* 2012;3(5):71-84.